

REGISTAR MUZEJA, GALERIJA I ZBIRKI U REPUBLICI HRVATSKOJ – SUOČAVANJE S RAZLIČITIM POTREBAMA KORISNIKA

MARKITA FRANULIĆ
Muzejski dokumentacijski centar
Zagreb, Hrvatska

Muzejski dokumentacijski centar (MDC) kao referalna institucija za muzejsku djelatnost ima specifičnu ulogu u dokumentacijsko-informacijskom sustavu na području kulturne baštine. Rad MDC-a na području dokumentacije i informatizacije ostvaruje se na dvije razine. Prva se odnosi na razvoj vlastitoga informacijskog sustava namijenjenog obradi podataka iz muzeja i o muzejima, na poboljšanju protoka informacija unutar MDC-a i interakcije između MDC-a i muzeja te na omogućivanju dostupnosti podataka iz fondova MDC-a (baza podataka) svim zainteresiranim korisnicima. Druga je razina koordinacija informatizacije hrvatskih muzeja.

REGISTAR MUZEJA, GALERIJA I ZBIRKI U REPUBLICI HRVATSKOJ

Za razliku od muzeja koji se bave obradom muzejskog predmeta i *collection managementom*, središte zanimanja dokumentacijsko-informacijskog sustava MDC-a su muzej i zbirka kao specifične

kategorije građe. Stoga je muzej osnovni entitet obrade u bazi podataka Registra muzeja, galerija i zbirki u RH (u daljnjem tekstu Registar).

Glavni kriterij upisa u Registar jest postojanje građe oblikovane u zbirku, što je i preduvjet za osnivanje muzeja. Tako koncipiran Registar zapravo je evidencija “muzealizirane baštine” i sadržava podatke o svim muzejskim institucijama u Hrvatskoj bez obzira na njihov pravno-administrativni status. Prema stručnim i administrativnim kriterijima razlikujemo muzeje koji:

- A) zadovoljavaju sve uvjete koje propisuje Zakon o muzejima i imaju prihvaćeni akt o osnivanju, tj. pravno postoje kao ustanove
- B) djelomično zadovoljavaju uvjete koje propisuje Zakon o muzejima i rade na tome da ih zadovolje
- C) ne zadovoljavaju uvjete koje propisuje Zakon o muzejima i nije izgledno da će ih ikada ostvariti, ali posjeduju građu, tj. zbirku. Takve su, na primjer, zbirke ili ustanove koje ICOM definira kao muzej, ali nisu priznate hrvatskim Zakonom o muzejima, te prema sadašnjim pozitivnim propisima nemaju nikakvu mogućnost da postanu muzejom. Najveći broj takvih zbirki čine prirodoslovne zbirke, ustanove koje izlažu žive organizme, studijske zbirke na fakultetima i sl.

Na temelju takve podjele, institucijama u Registru dodjeljujemo različit status: A, B ili C, da bismo prilikom pretraživanja i izrade analiza dobili što vjerodostojnije rezultate.

Svaki muzej u Registru jednoznačno je obilježen kodnom oznakom - alfanumeričkom oznakom koju dodjeljuje MDC

na temelju ICOM-ove muzeološke klasifikacije (1972., 1985.)¹, prema kriterijima: vrsta građe i, za opće muzeje, područje na kojemu muzej djeluje.

Valja napomenuti da se Registar ne bazira na sustavu akreditacije muzeja, poput britanskoga na primjer, nego na hrvatskoj legislativi i stručnim kriterijima definiranim u MDC-u.

STRUKTURA REGISTRA MUZEJA, GALERIJA I ZBIRKI U RH

Struktura Registra muzeja, galerija i zbirki u RH nastala je na temelju organizacijskoga (stručnog i administrativnog) ustroja muzeja, pozitivnih propisa usvojenih od 1998. (Zakona o muzejima) do danas (prateći pravilnici) i potreba korisnika u MDC-u, muzejskoj zajednici i javnosti. Naime, s obzirom na to da nam nije poznato kako postoji neki međunarodni standardizirani muzejski sustav za evidentiranje podataka o muzejima kao institucijama, strukturu podataka morali smo razraditi sami. Konzultirali smo arhivistički standard ISAAR (CPF) – *International standard archival authority record for corporated bodies, persons and families*², ali on nije odgovarao našim potrebama.

Opseg i struktura podataka u Registru podložni su promjenama, u skladu sa zakonom, potrebama korisnika i promjenama politike vođenja Registra. Tako su

se do 1997. u Registru vodile i zbirke u vlasništvu vjerskih zajednica, koje se znatno razlikuju od muzeja po svojoj organizaciji (ako takva uopće postoji) i strukturi podataka, zbog čega su podaci u Registru bili vrlo neujednačeni. Stoga su zbirke u vlasništvu vjerskih zajednica izdvojene iz Registra muzeja, galerija i zbirki u RH u zaseban Registar muzeja, zbirki i riznica u vlasništvu vjerskih zajednica.

Registar je koncipiran kao kompleksna baza podataka koja se sastoji od pet skupina podataka (pet manjih baza), koje su u međusobnom odnosu. Prilikom kreiranja baze podataka Registra kao dijela informacijskog sustava MDC-a poštovali smo načela jednostavnosti, preciznosti i sveobuhvatnosti. Način organizacije podataka u Registru strukturirani je zapis čije su značajke jedinstvenost zapisa, normizacija podataka i kategorizacija podataka, što omogućuje da podatak koji je obrađen za upotrebu bude pogodan za komuniciranje, interpretaciju i obradu.

Bitan činitelj bila je i sadržajna standardizacija podataka u bazi, s ciljem uklanjanja pogrešaka i nedosljednosti prilikom unosa podataka i u rezultatima pretraživanja te radi omogućivanja međuinstitucionalne komunikacije. Razrađene su liste termina za opis određenih sadržaja koje se temelje na različitim stručnim izvorima, ponajprije onima s Odsjeka za informacijske znanosti (smjer muzeologija) na Filozofskom fakultetu u Zagrebu.³ Neke su prihvaćene u cijelosti,

¹ ICOM-ova muzeološka klasifikacija objavljena je u časopisu *Muzeologija*, 13 (1972), Zagreb: MDC, urednik Antun Bauer.

² ISAAR (CPF) – *International standard archival authority record for corporated bodies, persons and families* (hrvatski prijevod). Zagreb: Hrvatski državni arhiv, 1999.

³ Maroević, Ivo. *Uvod u muzeologiju / Introduction to Museology*. Zagreb: Zavod za informacijske studije, 1993.

Mensch, Pieter J. A. *Towards a methodology of museology*. PhD thesis. Zagreb: University of Zagreb, Faculty of Philosophy, 1992.

a neke su prilagođene na temelju iskustava u radu na Registru. Terminološka kontrola uvedena je u rubrikama kao što su “tip muzeja”, “vrsta muzeja”, “djelokrug muzeja”, “osnivač”, u geografskim i administrativnim nazivima, stručnim zvanjima osoblja, “vrsti muzejske zbirke”, “vrsti dokumentacijskog fonda” i nekim drugima.

Struktura podataka u Registru

Opći podaci o ustanovi

Podaci o ustanovi sadržavaju opće podatke o muzejima u Hrvatskoj, kao što su naziv muzeja, vrsta, osnivač, godina osnutka, djelokrug, ime ravnatelja i dr. Vode se za 188 ustanova (2004.). Sastoje se od 30 polja / atributa, od kojih je 15 dostupno na Internetu. U polja se upisuju različite vrijednosti u obliku numeričkih i/ ili tekstualnih podataka.

Podaci o adresama

Podaci o adresama sadržavaju 9 polja / atributa, od kojih je 8 dostupno na Internetu.

Podaci o stručnom osoblju

Podaci se vode za oko 840 stručnih muzejskih djelatnika (2004.) koji aktivno rade u muzejima i za još 40-ak koji su prestali raditi u muzeju ili su umirovljeni (razlog malog broja posljednjih jest činjenica da ih evidentiramo tek od 2004.). Sastoje se od 16 polja / atributa, od kojih je 5 dostupno na internetu. Prikupljaju se npr. podaci o stručnoj spremi i znanstvenoj kvalifikaciji, profesiji, stručnom zvanju, spolu i dr.

Podaci o muzejskim zbirkama

Podaci o zbirkama sastoje se od 17 polja / atributa, od kojih su 4 dostupna na Internetu. Vode se podaci o nazivu i vrsti zbirke, broju predmeta, inventarizaciji, dostupnosti i dr.

Podaci o dokumentacijskim fondovima

Podaci o dokumentacijskim zbirkama sastoje se od 15 polja / atributa, od kojih su 4 atributa dostupna na Internetu. Podaci koji se prikupljaju o dokumentacijskim fondovima uvelike se podudaraju sa strukturom podataka o muzejskim zbirkama.

Podaci o prostorima

Definirano je 13 polja što se odnose na prostore kojima muzej raspolaže, od kojih su 4 dostupna na Internetu. U polje se upisuje veličina određenog prostora tako da istodobno imamo evidenciju o postojanju određenog prostora i njegovoj veličini. Na primjer, prikupljaju se podaci o tome koliko je prostora predviđeno za stalni postav, povremene izložbe, urede, restoran, trgovinu, radionice i dr.

NAČIN VOĐENJA REGISTRA

Prikupljanje podataka

Podaci za Registar prikupljaju se istraživanjem koje se provodi početkom svake kalendarske godine. Struktura upitnika koji se šalje muzejima slijedi strukturu Registra. Ispunjavanje upitnika nastojali smo što je više moguće olakšati, i to objašnjenjima i ponuđenim normiranim odgovorima koje treba zaokružiti. Uz upitnik, svakom se muzeju šalje i ispis podataka o njemu za prethodnu godinu. Sve to se pokazalo poticajnim za muzeje

jer je odaziv na istraživanje sa 40-50% (1996.) posljednjih godina porastao na 70-90%. S obzirom na postotak odaziva, iako nisu uvijek ispunjene sve rubrike ili su katkad pogrešno ispunjene, dobiveni se podaci mogu smatrati ažurnima i vjerodostojnima.

Osim istraživanjem, podaci se tijekom cijele godine prikupljaju i na druge načine: iz izvješća o radu, usmenim putem, dopisima, obilascima muzeja radi različitih drugih poslova, vijestima iz tiska i na druge načine.

Sve veća informatizacija muzeja omogućila je da upitnik za godišnje istraživanje distribuiramo većini muzeja e-mailom, a u budućnosti ćemo nastojati da to bude online formular koji će muzejima biti dostupan uz odgovarajući log-in i password.

Obrada podataka

U radu na bazi podataka Registra primjenjuju se postupci unosa podataka, njihove izmjene, brisanja, sortiranja i ispisa. Prikupljene podatke voditelj Registra unosi u bazu. Prije unosa podataka za tekuću godinu zatečeno se stanje pohranjuje na neki od elektronički čitljivih medija, izrađuje se ispis svih podataka na papiru koji se pohranjuje u knjižnici MDC-a, gdje je dostupan korisnicima. Unosom za tekuću godinu novi podaci zamjenjuju stare, što znači da Registar sadržava podatke o aktualnom stanju u muzejima, a ti su podaci dostupni i u online bazi na Internetu.

KRATKI PREGLED REGISTRA U RAZDOBLJU 1992.-2004.

Prvi programski sustav *Registar ustanova u muzejskoj djelatnosti* nastao je

1992. Zamišljen je kao jednokorisnički, a njegova je svrha trebala biti: “1) brža, preglednija i urednija evidencija o ustanovama, osoblju, adresama, zbirkama, djelatnostima i pretplatama na izdanja MDC-a; 2) olakšanje i automatizacija izrade računa i slanja pošte na adrese iz baze podataka; 3) racionalizacija i reduciranje papirne evidencije; 4) tipizacija obrazaca i ispisa iz baze, te po želji formiranje papirne baze iz elektroničkog arhiva”.⁴ Program za održavanje baze podataka bio je u formatu dBASE IV, pod operacijskim sustavom MS DOS, a u suradnji sa stručnjacima MDC-a izradili su ga vanjski suradnici. Može se zapravo reći da je prva verzija Registra zapravo funkcionirala kao adresar muzeja.

Na temelju iskustava stečenih prilikom prikupljanja podataka, zakonskih promjena i potrebe da se brzo i točno udovolji zahtjevima korisnika, uočeni su određeni problemi. Oni su se očitovali na tehnološkom i na sadržajnom planu. Na tehnološkom planu prešlo se na operativni sustav MS Windows, a baza je prebačena u program Borland Paradox. Ovaj put informatičku je potporu izradio informatičar MDC-a.

Na sadržajnom planu u Registar su unesene brojne izmjene. Spomenut ćemo samo najvažnije.

Rubrika “djelatnosti” ukinuta je jer nije davala relevantne podatke budući da su djelatnosti muzeja utemeljene na načelima struke i na propisima te su za

⁴ Registar ustanova u muzejskoj djelatnosti Republike Hrvatske, prijedlog za ponudu izrade softvera (iz arhive MDC-a), MDC, 1991.

Registar ustanova u muzejskoj djelatnosti, upute za primjenu programskog sustava (iz arhive MDC-a). Zagreb, Integra, 1992.

sve ustanove gotovo jednake. Umjesto korištenjem Registra, analiza djelatnosti omogućena je prikupljanjem i objavljivanjem godišnjih izvješća muzeja.

Osim za zbirke muzejskih predmeta, počeli su se prikupljati podaci o dokumentacijskim fondovima pa je i struktura Registra tome prilagođena.

Već smo spomenuli uvođenje terminološke kontrole, čime su eliminirane pogreške prilikom unosa podataka, proizvoljnost pri ispunjavanju upitnika i nedosljednosti u ispisu podataka. Na primjer, u polje "tip muzeja" upisivalo se čak 18 različitih tipova, što, osim što je otežavalo pretraživanje, nije bilo utemeljeno ni na jednoj stručnoj postavci.

Velik je problem bilo i to što su sva pretraživanja bila vezana za predefimirani tablični ispis koji se mogao dobiti samo na papiru, a složena pretraživanja, vezana za specifične zahtjeve korisnika, mogla su se obavljati samo uz pomoć informatičara. Distribucija podataka koja se donedavno mogla provoditi isključivo u obliku ispisa na papiru bila je apsolutno neprimjerena golemim tehnološkim promjenama, osobito sve češćim zahtjevima da se traženi podaci dostave u elektroničkom obliku.

Kad je riječ o zastupljenosti Registra na Internetu, valja spomenuti da je još 1997. na web stranici MDC-a bilo omogućeno pretraživanje baze Registra prema 7 kriterija određenih na temelju najčešćih korisničkih upita. Međutim, pretraživanje nije bilo moguće iz online baze, zbog čega podaci nisu bili ažurni pa se od toga odustalo. Osim toga, nepostojanje terminološke kontrole otežavalo je pretraživanje. Sljedeća primjena Registra na Internetu (1999.) bila je interaktivna karta Hrvatske na kojoj se mogao do-

biti popis muzeja te njihovih područnih jedinica prema županijama i gradovima, s grafičkim prikazom odnosa pripadnosti. U sklopu karte svaka je ustanova bila predstavljena svojom "karticom" koja je sadržavala osnovne podatke o ustanovi: naziv, adresu, br. telefona i faksa, e-mail adresu, ime ravnatelja, tip ustanove, nazive područnih jedinica i URL. No ponovno se očitovao problem teškog održavanja ažurnosti podataka zbog nepostojanja online baze podataka pa se odustalo i od te aplikacije te je odlučeno da će se tek nakon izrade baze koja će omogućiti online pretraživanje podaci iz Registra ponovno učiniti dostupnima na webu.

Prijedlog nove baze podataka Registra izrađen je 2000. g. Oblikovana je nova struktura podataka i funkcionalnosti Registra. Godine 2004. izrađena je baza u programu MS Access te su uspostavljanjem funkcija nove baze i rekonstrukcijom websitea MDC-a (2005.) ostvareni uvjeti za realizaciju online Registra, čija je struktura u glavnim crtama bila razrađena još 2001.

Važno je istaknuti da je struktura podataka Registra izrađena na temelju prijedloga svih stručnjaka MDC-a, a programsku aplikaciju izradila je informatičarka MDC-a.

REGISTAR I KORISNICI DANAS

Registar u informacijskom sustavu MDC-a

Dokumentacijski fondovi MDC-a nastali su dugogodišnjim radom na dokumentacijskim, informatičkim, referalnim, izdavačkim, muzeološkim, izložbenim, knjižničarskim i obrazovnim djelatnostima. To su Zbirka muzejskih plakata,

Fototeka, Videoteka, Registar muzeja, zbirki i riznica u vlasništvu vjerskih zajednica, Knjižnica, Arhiv i Mikroteka. Baze podataka MDC-a međusobno su neovisne, a u planu je i njihovo što brže povezivanje. Pri tome će Registar biti okosnica sustava, tako da će se na bazu Registra vezati podaci iz ostalih baza MDC-a. Pri realizaciji takvog povezivanja uzet će se u obzir potrebe ustanova i korisnika te će se izgraditi sustav koji će omogućiti interakciju između različitih podsustava. Na primjer, pristupom podacima o određenome muzeju dobit će se skup podataka o tome muzeju, a povezivanjem na dokumentacijske fondove MDC-a, moći će se dobiti pregled plakata koje je izdao taj muzej, fotografija vezanih za taj muzej, publikacija koje je objavio, bibliografija stručnih djelatnika i dr. Nazivi muzeja, onakvi kako su upisani u Registar, služiti će kao lista termina (za terminološku kontrolu naziva muzeja), a isto će vrijediti i za nazive zbirki, imena gradova, imena stručnih djelatnika. Imena stručnjaka bit će povezana s bibliografskom bazom knjižnice, tako da će se pristupom podacima o pojedinom stručnjaku određenog muzeja moći pristupiti i popisu njegovih bibliografskih jedinica. Takvi će podaci na zahtjev biti dostupni svim zainteresiranim korisnicima, a u određenom opsegu i na Internetu.

Unutar MDC-a podaci iz Registra koriste se pri obavljanju svih redovitih stručnih djelatnosti i realizaciji projekata. Pristup podacima iz Registra omogućen je svakom stručnjaku MDC-a, ali mogućnost unosa novih podataka i izmjena u bazi ima samo voditelj Registra.

Muzejska zajednica, administracija i javnost kao korisnici Registra

MDC ima jedinstvenu ulogu u kulturnoj politici Hrvatske kao specijalizirana ustanova koja prati cjelokupnu muzejsku djelatnost i raspolaže podacima o njezinim različitim aspektima. Korisnici informacija koje prikuplja i obrađuje MDC nisu nužno isti kao i korisnici sadržaja i usluga koje pružaju muzeji. Korisnici Registra mogu se grupirati u nekoliko osnovnih kategorija: muzeji i muzejski stručnjaci, Ministarstvo kulture RH, različite ustanove i organizacije u Hrvatskoj (kulturne, gospodarske, turističke), međunarodne stručne organizacije, mediji, proizvođači opreme za muzeje, javnost (kao potencijalni posjetitelj muzeja i kao činitelj s pravom uvida u djelovanje muzeja kao javne ustanove).

Podaci u obliku adresara kao najjednostavnije verzije ispisa podataka daju se na zahtjev svim zainteresiranim korisnicima.

Registar služi muzejima i muzejskim stručnjacima kao izvor informacija i posrednik u međusobnoj komunikaciji. Na primjer, muzeji se koriste Registrom kao izvorom informacija prilikom organiziranja stručnih skupova namijenjenih određenoj vrsti stručnjaka, za osnivanje strukovnih udruženja ili neformalnih skupina stručnjaka određene profesije (npr. muzejskih dokumentarista), za evidentiranje fotografskih zbirki radi izrade vodiča kroz takve zbirke itd. To su samo neki od specifičnih primjera korištenja. Podaci iz Registra bili su važan izvor informacija za uspostavljanje hrvatske mreže muzeja (Sustav muzeja RH) koja funkcionira na hijerarhijskom načelu, prema kojemu su određeni muzeji matični

(što znači da pružaju stručnu pomoć, obavljaju stručni nadzor, unapređuju stručni rad i usklađuju rad unutar Sustava muzeja) zbirka u drugim muzejima na cijelom području Hrvatske, a na temelju podjele prema vrsti građe.

Jedan od korisnika Registra je Ministarstvo kulture RH, kojemu on služi kao izvor podataka za planiranje politike u muzejskoj djelatnosti, za stvaranje financijskih planova te kao izvor informacija za različite druge projekte (npr. za pregled muzeja i zbirki na hrvatskim otocima, u sklopu projekta revitalizacije otoka). Podaci iz Registra, primjerice, pokazuju golem nesrazmjer između stručnjaka visoke stručne spreme i srednje spreme (između kustosa i tehničkog osoblja) koja iznosi 77:15%. U hrvatskim je muzejima 2004. g. radilo samo 5 informatičara, 15 dokumentarista, 13 muzejskih pedagoga naspram 501 kustosa. To su činjenice koje govore same za sebe, ali i upozoravaju na to da su zbog strukture muzejskog stručnog osoblja neke djelatnosti u muzejima zapostavljene. Inventariziranost građe od 44% (2004.), te izrazito niska obrađenost arheološke i prirodoslovne građe, podaci su koji muzejima i nadležnoj upravi mogu služiti kao korektiv za stvaranje strateških planova i godišnjih programa rada, kao i upozoriti na potrebu da se određenoj vrsti muzeja pruži stručna pomoć.

ICOM, UNESCO te razne druge međunarodne ustanove i udruženja korisnici su podataka iz Registra.

MDC surađuje s Državnim uredom za statistiku u kreiranju njihovih upitnika za statističko istraživanje o muzejima, galerijama i zbirkama, a na temelju iskustva u radu na metodologiji i definicijama

korištenim pri izradi strukture Registra i njegovu vođenju.

Od 1998. izrađuje se statistički pregled podataka iz Registra na temelju kojega se može dobiti relevantna slika hrvatske muzejske zajednice. Jedan takav pregled, onaj za 2003. g., objavljen je u časopisu *Informatica Museologica*.⁵ Naime, shvatili smo da je takve preglede potrebno objavljivati, kako radi diseminacije podataka kojima se na svoj način može koristiti muzejska zajednica, a na svoj način administracija u kulturi, tako i radi popularizacije Registra.

Od 2002. g. podaci iz Registra služe i za izradu izvještaja o hrvatskim muzejima za EGMUS (European Group on Museum Statistics) čime su ti podaci postali komparabilni na razini EU i u godišnjem ritmu. Izvještaj o hrvatskim muzejima za međunarodni projekt CALIMERA (Cultural Applications: Local Institutions Mediating Electronic Resource Access)⁶ temelji se također na podacima iz Registra.

SWOP analiza koju je MDC proveo početkom 2005. g. na uzorku od 139 muzejskih djelatnika iz svih hrvatskih regija pokazala je sljedeće rezultate glede zadovoljstva kvalitetom podataka iz Registra: 10,8% ispitanika izuzetno je zadovoljno njima, 49,6% zadovoljno je, 7,9% nije zadovoljno, a 31,7% ne zna. Prema strukturi djelatnika, izuzetno zadovolj-

⁵ Franulić, Markita. Some aspects of Museum Activities in Croatia - a Statistical Overview on the Basis of Data from the Register of Museums, Galleries and Collections in the Republic of Croatia. // *Informatica Museologica*. 34 (1/2) 2003.

⁶ URL: <http://www.calimera.org/countries/Croatia.aspx>

stvo kvalitetom podataka iz Registra pokazuju isključivo kustosi, a 37,5% kustosa pokazuje i zadovoljstvo kvalitetom podataka. Valja napomenuti da je analiza provedena prije postavljanja Registra na Internet, tako da su u međuvremenu već napravljeni koraci prema smanjenju broja onih koji pokazuju nezadovoljstvo kvalitetom podataka i onih koji su odgovorili “ne znam” te prema povećanju zadovoljstva onih koji su i dosad bili zadovoljni njima.

REGISTAR NA INTERNETU

Potreba za efikasnijom organizacijom informacija te vrtoglavi razvoj Interneta istaknuli su u prvi plan potrebu da se komunikacijski proces između MDC-a i korisnika ostvaruje na razini “trenutačne komunikacije”. Internetska tehnologija danas je jedino sredstvo koje može povezati sve muzejske informacije i aktivnosti. Pristup bazama podataka kao vrijednom kulturnom resursu jedna je od važnih uloga Interneta, te su funkcije Registra sve usmjerenije prema njemu.

Danas je selektivni pristup podacima iz Registra putem Interneta omogućen svim korisnicima na websiteu MDC-a. Pristup je moguć preko jedne od šest glavnih rubrika Muzeji u Hrvatskoj – Pregled muzeja, te izravno s bannerom na Home Pageu. Pregled muzeja moguć je prema abecedi: prema prvom slovu u nazivu muzeja; zemljopisno: prema županijama i gradovima; prema vrsti građe: odabirom ponuđenih vrsta s padajuće liste. Pregled muzejskih zbirki i dokumentacijskih fondova moguć je s obzirom na vrstu građe koju posjeduju. Omogućeno je i pretraživanje prema ključnim riječima. Posebno je izdvojen popis muzeja koji

imaju svoj website, kako bi im se moglo što izravnije prići. Adresar muzeja dan je kao dokument koji svatko može downloadati i iskoristiti za svoje potrebe. Rezultat pregleda i pretraživanja je popis muzeja s kojega dolazimo do stranice prikaza svakoga pojedinog muzeja koja se sastoji od fotografije muzeja i skupa od 40 vrsta podataka⁷ o tom muzeju (od ukupno 100 koji se prikupljaju za svaki muzej). Ostalim podacima pristup je moguć na upit voditelju Registra, uz identifikaciju i obrazloženje čemu će podaci služiti. Na taj način dobivamo evidenciju korisnika sa specifičnim upitima, na osnovi čega ćemo moći korigirati strukturu Registra i korisničke opcije.

Osim u pregledu muzeja, podaci iz Registra dostupni su na Internetu i na drukčijoj razini - u obliku statističkih pregleda i analiza u rubrici Muzejska statistika. Iako su dostupni svim korisnicima, namijenjeni su ponajprije profesionalcima. U prezentaciji podataka iz Registra uvelike se koristimo hipermedijom, a u sljedećoj će fazi sve zastupljenija biti i multi-medija, čime će ponuđeni sadržaj postati i vizualno atraktivniji.

ZAKLJUČAK

Statična i lokalna, jednokorisnički orijentirana baza u proteklom je razdoblju (1992.-2005.), na temelju stručnih kriterija i korisničkih zahtjeva, a uz pomoć razvoja tehnologije, postala dinamična, dostupna na Internetu te višekorisnički orijentirana. MDC je danas jedina institucija koja može ponuditi opsežan i su-

⁷ Odluka stručnog vijeća MDC-a.

stavan skup podataka o muzejima, tako da je postao važan izvor informacija muzejskim stručnjacima, Sustavu muzeja RH, Ministarstvu kulture, međunarodnim organizacijama i projektima, medijima i širokoj javnosti. Izradom općih i specifičnih statističkih pregleda te analizom podataka iz Registra, MDC je sposoban ponuditi relevantne podatke koji daju sliku hrvatske muzejske zajednice i na temelju kojih se može kreirati i korigirati muzejska politika u Hrvatskoj. Uključivanjem u rad EGMUS-a (European Group on Museum Statistics) i CALIMERA-e (Cultural Applications: Local Institutions Mediating Electronic Resource Access) podaci iz Registra služe i za izradu komparativnih analiza na europskoj razini.

Problem nedovoljne obrađenosti i digitalizacije muzejske građe dijelom može biti prevladan upravo podacima iz Registra, tj. obradom na razini zbirke (Collection Level Description), čime bi se omogućio uvid u funduse hrvatskih muzeja, što velik broj muzeja ne može ostvariti samostalno.

Primjenom internetske tehnologije na svoje baze podataka i otvaranjem svojih resursa korisnicima MDC postaje bliži ostvarenju definicije informacijsko-dokumentacijsko-komunikacijskog centra na području kulturne baštine.

REGISTER OF MUSEUMS, GALLERIES AND COLLECTIONS IN CROATIA – FACING VARIOUS USER NEEDS

The focus of the Museum Documentation Centre's (MDC) interest is on the museum as an institution. The institution (museum, collection) is also the main entity of MDC's information system.

This paper will focus on the structure of the Register and on different aspects of its use.

The Register of Museums, Galleries and Collections in Croatia has been managed by MDC since 1992 as a data base whose structure consists of 4 main groups of data: 1) general data concerning a museum; 2) address(es); 3) premises; 4) units: departments, museum collections, documentation holdings; 5) professional museum staff. The structure of the Register is based on the structural organisation of museums, the Museum Law (1998), the needs of MDC and user's needs.

MDC is the only institution that can provide such a large and systematic set of data on museums that serve as an important source of information for museum professionals, the Croatian Museum Network, the Ministry of Culture and the public at large.

From its first static and one-user version, the Register turned into dynamic and multi-user model. It can provide either a different simple set of data for the general public or specialised data that enable analyses that can provide a view of the entire Croatian museum community.

A particular aspect of the Register is its online application "Find the museum" (2005).

Opening its resources to users via the Internet is one of the aspects how MDC fulfills its mission of an information-documentation-communication centre in the field of cultural heritage.